

štovné, jehož by vyžadovala jeho výplata. Při takovém poklesu hodnoty bylo by vrácení přeplatku v markách hospodářsky nesmyslné, a nemohlo by býti vůbec považováno za placení, neboť nebyla by jím straně poskytnuta vůbec žádná hodnota. Stav, nastavší takovým poklesem marky, rovná se dodatečně nastavší nemožnosti placení a dlužno jej po právní stránce posuzovati stejně. Podle §u 1447 obč. zák. sprostňuje nahodilá nemožnost plnění zavázanou stranu závazku, ale ukládá jí za povinnost, aby nahradila, co z důvodu svého závazku přijala, takovým způsobem, by neměla zisku ze škody druhé strany. Tuto náhradu lze určit jen v zákonné měně, proto jest žaloba na placení v čsl. korunách v tomto případě přes ustanovení §u 12 Bernské úmluvy přece oprávněna. Nelze však souhlasiti s nižšími soudy, že přísluší žalující firmě hodnota přeplatku podle kursu ke dni 23. února 1923, kdy přeplatek byl vybrán. Vylučuje-li mezinárodní úmluva jakož i československý železniční dopravní řád při vybrání vyššího dovozného, než mělo býti vybráno, zavinení na straně dráhy, nelze pokládati za to, že byla v prodlení s vrácením přeplatku do té doby, než strana přeplatek reklamuje. Žalobkyně mohla reklamovati ihned po vybrání přeplatku, každý odklad reklamace jde na její účet, takže sama musí nésti jeho následky, jmenovitě i pokles kursu až do dne reklamace. To uznala ostatně žalující strana sama tím, že v reklamaci ze dne 11. května 1923 požadovala vrácení marek, bez ohledu na pokles jejich kursu. Dnem reklamace stal se však nárok na vrácení přeplatku splatným (§§ 1417 a 904 obč. zák.), žalovaná dráha ocitla se neplacením v prodlení. Tvrzená nutnost šetření před vyřízením reklamace jde na účet dráhy, strana nemůže jí býti zkrácena ve svém právu, aby jí bylo placeno ihned. Prodlením v placení stala se dráha povinnou nahraditi žalobkyni škodu jí tím způsobenou, a ta nezáleží při poklesu dlužné měny jen v úrocích z prodlení, nýbrž i v znehodnocení dlužných peněz. Pokles kursu jde ode dne reklamace na účet dráhy. Dnem reklamace ustálila se vnitřní hodnota dlužné částky v poměru k domácí měně, přepočítání marek na československé koruny mělo se proto státi nikoliv podle kursu ke dni 23. února 1923, nýbrž podle kursu ke dni reklamace, totiž 11. května 1923. Jelikož tento kurs nebyl zjištěn, nezbylo než zrušiti rozsudky nižších soudů a vrátiti rozepři prvnímu soudu ku doplnění řízení jeho zjištěním.

Čís. 5065.

Z prohlášení třetího u vyrovnacího roku, že přistupuje ku vyrovnání jako rukojmí a plátce, nelze ještě vyvozovati výslovné prohlášení jeho o tom, že i pro něho má platiti závazek ze ztráty lhůt, napotom ujednaný. Rukojemskou smlouvu jest tu pokládati za smlouvu bezplatnou.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, Rv II 238/25.)

Ve vyrovnacím řízení přistoupil při roku dne 22. května 1924 žalovaný k vyrovnání jako rukojmí a plátce. Vyrovnací kvota činila 38% a bylo umluveno, že při nedodržení některé splátky stává se splatnou celá kvota. Ježto dlužník nezapřavil celé splátky včas, domáhal se jeden

z vyrovnacích věřitelů na žalovaném zaplacení celé kvoty. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e p ř i z n a l ž a l o b c i j e n p r v n í s p l á t k u, j i ž ž a l o v a n ý b y l u z n a l, j i n a k ž a l o b u z a m í t l. D ů v o d y: Žalobkyně domáhá se na žalovaném zaplacení plné ujednané 38% kvoty a odůvodňuje to tím, že nastala již ztráta lhůt, jež má platnost také proti žalovanému jako rukojmí a plátcí. Dle Šu 1353 obč. zák. nemůže rukojemství býti dále rozšiřováno, než se rukojmí výslovně zavázal, a jest tudíž, ježto ve smyslu Šu 1346 odstavec druhý obč. zák. ku platnosti smlouvy rukojemské jest třeba písemného prohlášení, pro posouzení obsahu závazku žalovaného směrodatným jeho písemní prohlášení ve vyrovnacím řízení. Z protokolu ze dne 22. května 1924 vychází na jevo, že žalovaný po odstavci tohoto protokolu »ostatní věřitelé obdrží 38% kvotu, splatnou v 8 čtvrtletních lhůtách« učinil toto prohlášení: »K tomuto smíru přistupuje Max S. (žalovaný) jako rukojmí a plátce«, a že na to obsahuje smír tento další odstavec: »Kdyby jedna z těchto splátek nebyla nejdéle do 14 dní po předchozím doručení písemném vyzvání zaplacená, nastane ztráta lhůt a obživnou proti dlužníku pohledávky v původních svých obnosech«. Ježto v tomto odstavci není již zmínky o tom, že k závazku v tomto odstavci uvedenému přistupuje žalovaný rovněž jako rukojmí a plátce, nebo že ustanovení to má platiti také pro závazek rukojemský, nemůže již z tohoto důvodu vzhledem k ustanovení Šu 1353 obč. zák. toto ujednání býti rozšířeno také na žalovaného jako rukojmí a plátce. Žalobkyně sice z toho, že v návrhu vyrovnacím ustanovení o obnovení původních pohledávek jest spojeno dalšími slovy »proti dlužníku«, kdežto při stanovení ztráty lhůt tomu tak není, snaží se vyvoditi, že oživení pohledávek mělo míti platnost pouze proti hlavnímu dlužníku, kdežto ztráta lhůt že byla ujednána také ohledně rukojmí, pokud se jedná o kvotu pohledávek, jím převzatou. Však náhled tento sdíleti nelze. Vždyť shora zmíněný odstavec návrhu vyrovnacího dle smyslu tvoří jediný celek a tudíž nepřipouští ohledně jedné části věty výklad jiný než ohledně části jiné, a mimo to z té okolnosti, že rukojmí prohlášení k odstavci tomuto neučinil, nemůže býti vyvozeno, že dal ve smyslu Šu 1353 obč. zák. předpokládané výslovné prohlášení. Ježto následkem toho ohledně žalovaného nenastala dosud ztráta lhůt a vlastně nemá ani ohledně něho platnosti, byla žalobkyně oprávněna zažalovati pouze dne 10. září 1924 splatnou první lhůtu a bylo tudíž ve směru tomto žádosti žalobní vyhověti, kdežto ohledně dalšího zažalovaného obnosu tuto jako neodůvodněnou zamítnouti. O d v o l a c í s o u d n a p a d e n ý r o z s u d e k p o t v r d i l. D ů v o d y: První soud, posuzuje sporný případ s hlediska Šu 1353 obč. zák., došel k úsudku, že ujednaná ztráta lhůt nemá platnosti ohledně rukojmího, poněvadž schází po této stránce výslovné prohlášení žalovaného, že i tento závazek bere na sebe; následkem toho stala se dle názoru prvního soudu splatnou pouze první lhůta, nikoli však celá 38%ní kvota, za niž žalovaný se zaručil. Proti tomuto názoru brojí odvolatel, dovozuje, že vyrovnání dlužno pokládati za jednotný nedělitelný celek, takže, přistoupil-li žalovaný k vyrovnání, platí jeho přístup pro veškeré části sporné dohody, není-li snad pro to které ustanovení vyrovnání umluveno výslovně něco jiného, jak se to v tomto případě stalo prý pouze ohledně obživnutí celé pohledávky pro případ

nedodržení smluvených lhůt. Dle toho ručí prý žalovaný i v příčině umluvené ztráty lhůt rovněž tak jako dlužník sám. Odvolací soud neshledal tento názor ospravedlněným. Vzhledem k námitkám žalovaného bylo na žalobci, by provedl důkaz, že ujednaná ztráta lhůt vztahovala se nejenom na hlavního dlužníka, nýbrž i na žalovaného. Než tento důkaz se žalobci nepodařil. Neboť ze spisu vyrovnacího, hlavně však ze znění a ze souvislosti rukojemského prohlášení nevychází s plnou určitostí na jevo, že ztráta lhůt byla umluvena bez jakéhokoliv omezení a výhrady a týkala se tedy i žalovaného. Námitka žalovaného, že podmínka ta vztahovala se pouze na hlavního dlužníka, je pravděpodobná, uváží-li se jednak, že v protokolu o vyrovnávacím stání ze dne 22. května 1924 není zmínky o tom, že k závazku, týkajícímu se ztráty lhůt, přistupuje žalovaný rovněž jako rukojmí a plátce; a uváží-li se dále, že z té okolnosti, že slova »proti dlužníkovi« jsou uvedena toliko ve spojitosti s ustanovením o oživení původních pohledávek, nelze ještě vyvoditi, že ztráta lhůt stihá také rukojmího proto, poněvadž při této podmínce slova »proti dlužníkovi« opakována nebyla. Dle těchto úvah jest při nejmenším pochybné, vztahovalo-li se rukojemské prohlášení i na ustanovení o ztrátě lhůt, čili nic; při takovém stavu věci dlužno však dle §u 915 obč. zák. míti za to, že v tomto případě — kde jde o smlouvu rukojemskou, tedy o smlouvu, která zavazuje jen jednu stranu — rukojmí chtěl raději převzít závazek menší než vyšší, totiž že spíše chtěl rukojemství omeziti na dodržení povolených splátek, nikoliv je rozšířiti též na stanovenou ztrátu lhůt; to tím více, když rukojemství již podle §u 1353 obč. zák. nesmí býti rozšiřováno nad míru, po kterou se rukojmí výslovně zavázal. Že by byl v tomto případě rukojmí výslovně bral závazek i za ztrátu lhůt, o tom se jeho rukojemské prohlášení nezmiňuje. V ostatním budiž po této stránce poukázáno na přílehlavé, stavu věci i zákonu plně odpovídající odůvodnění prvního rozsudku.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací soud schvaluje názor odvolacího soudu, že ze samého soudního vyrovnání, dojednaného při roku ze dne 22. května 1924 a potvrzeného rozhodnutím vyrovnávacího soudu ze dne 18. června 1924 a najmé z prohlášení žalovaného při onom roku, že k vyrovnání svého bratra a dlužníka přistupuje jako rukojmí a plátce, nelze vyvoditi výslovné, t. j. každou pochybnost vylučující prohlášení žalovaného o tom, že i pro něho má platiti závazek o ztrátě lhůt podle protokolu ze dne 22. května 1924 mezi věřiteli a dlužníkem dodatečně ujednaný. Jest to patrné již z toho, že podle obsahu tohoto protokolu naprosto není vyloučen výklad jiný, totiž ten, že žalovaný chtěl se jako rukojmí a plátce zavázati pouze za zaplacení vyrovnávací kvoty, že dále jeho závazek nešel a najmé že neměl se ho dotýkati další odstavec o ztrátě lhůt a obživení pohledávek. Nepadá na váhu, že žalovaný protokol bez výhrady podepsal, neboť tímto podpisem stvrdil toliko správnost toho, co prohlásil, a nelze proto z jeho podpisu usuzovati na obsah a smysl

tohoto jeho prohlášení. Nezáleží ani na tom, jak na věc nazíral snad vyrovnávací soud při rozhodnutí o potvrzení vyrovnání ve smyslu Šu 49 a násl. vyr. ř., neboť mínění vyrovnávacího soudu ve směru tom nebylo by s to nahraditi nebo doplniti vůli rukojmího a plátce při vyrovnávacím roku. Poukazuje-li dovolání k tomu, že věřitelé, kteří se vyrovnávacího roku nesúčastnili, mohou jediné spoléhati na obsah rozhodnutí, potvrzujícího soudní vyrovnání, stačí připomenouti, že tito věřitelé nemohu býti na tom lépe, než věřitelé, již při vyrovnávacím roku byli přítomni, a že i pro tyto věřitele platí jen to, k čemu žalovaný jako rukojmí a plátce výslovně se zavázal (§ 1353 obč. zák.). Než správným je názor odvolacího soudu i v tom, že rukojemská smlouva není smlouvou úplatnou, z čehož vzhledem k Šu 915 obč. zák. plyne, že žalovaný spíše uložiti si chtěl břímě menší než větší, a že tedy ustanovení soudního vyrovnání o ztrátě lhůt žalovaného se nedotýká. Nelze souhlasiti s opačným názorem dovolání, že rukojemskou smlouvu v tomto případě je pokládati za smlouvu úplatnou, poněvadž žalovaný jako rukojmí a plátce přistoupil k soudnímu vyrovnání, kde vzájemné plnění věřitelstva spočívá v tom, že věřitelé se vzdávají jisté části svých pohledávek a práva na vedení exekuce, pokud se týče vyhlášení úpadku, a že proto dlužno použití vykládacího pravidla druhé věty Šu 915 obč. zák., neboť z těchto výhod poskytnutých dlužníkovi ještě neplyne, že také žalovaný za své plnění obdržel od druhé smluvní strany vzájemné plnění, s nímž ovšem nelze směřovati zájem, jež žalovaný měl snad na tom, by k vyrovnání došlo, neboť šlo by tu jen o pohnutku činu, pro otázku úplatnosti smlouvy v úvahu nepřicházející. Dovolání má pravdu jen v tom, že odstavec o ztrátě lhůt a obživení původních pohledávek tvoří nedílný celek s ostatními předcházejícími ustanoveními vyrovnací nabídky, ale přehlíží, že to platí jen proti dlužníkovi, nikoli též vůči tomu, kdož přistoupil k vyrovnání jako rukojmí a plátce. Najmě tu nejde o právní jednání zvláštního druhu (*sui generis*), nýbrž o prostou rukojemskou smlouvu, kterou vykládati sluší ze zvláštního předpisu Šu 1353 obč. zák., pokud se týče také Šu 915 obč. zák., jak správně učinil odvolací soud. Nedůvodnému dovolání, které se jinak odkazuje na správné důvody napadeného rozsudku, nebylo proto vyhověno.

Čís 5066.

Zaměstnavatel neručí služebné za úraz, spadla-li při čistění oken, neopatřivši se ochranným pásem, ač ochranný pás byl v domácnosti, třebaž naň zaměstnavatel nebyl služebnou upozornil.

(Rozh. ze dne 22. května 1925, Rv I 639/25.)

Žalující služebná zřítla se, rejsouc opatřena ochranným pásem, při čistění okna v zaměstnavatelově příbytku na dvůr a těžce se poranila. Žalobní nárok na náhradu škody uznal procesní soud první stolice z polovice důvodem po právu, a uvedl po právní stránce v d ů v o d e c h: Zaměstnavatel porušil povinnost, uloženou mu